

GENE WOLFE

AUTARCHOVA CITADELA

KNÍHA NOVÉHO SLNCE

AUTARCHOVA CITADELA

The Citadel of the Autarch
Copyright © 1982 by Gene Wolfe
All rights reserved.

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Pavel Bakič, 2024
Cover © Zhivko P. Petrov, 2024
© DOBROVSKÝ s. r. o., 2024

ISBN 978-80-277-4917-1 (pdf)

GENE WOLFE

KNIHA NOVÉHO SLUNCE

AUTARCHOVA
CITADELA

přeložil Pavel Bakič

FOBOS

OBSAH

I	♦ Mrtvý voják	7
II	♦ Živý voják	15
III	♦ Prachem	21
IV	♦ Horečka	28
V	♦ Lazaret	35
VI	♦ Miles, Foila, Melito a Hallvard	41
VII	♦ Hallvardův příběh – <i>Dva lovci tuleňů</i>	50
VIII	♦ Pelerínka	56
IX	♦ Melitův příběh – <i>Kohout, anděl a orel</i>	62
X	♦ Ava	69
XI	♦ Příběh Věrného Skupině sedmnácti – <i>Spravedlivý</i>	77
XII	♦ Winnoc	83
XIII	♦ Foilin příběh – <i>Erbovníkova dcera</i>	91
XIV	♦ Mannea	100
XV	♦ Poslední sídlo	107
XVI	♦ Anachoreta	113
XVII	♦ Ragnarök – <i>poslední zima</i>	119
XVIII	♦ Foilina žádost	127
XIX	♦ Guasacht	134
XX	♦ Patrola	143
XXI	♦ Nasazení	153
XXII	♦ Bitva	159
XXIII	♦ Pelagická korveta uzří pobřeží	171
XXIV	♦ Letoun	178

XXV	♦	Agiino milosrdenství	187
XXVI	♦	Nad džunglí	198
XXVII	♦	Před Vodalem	205
XXVIII	♦	Na pochodu	210
XXIX	♦	Autarcha Společenství	216
XXX	♦	Chodby Času	223
XXXI	♦	Písečná zahrada	229
XXXII	♦	Samruk	238
XXXIII	♦	Autarchova citadela	246
XXXIV	♦	Klíč k vesmíru	254
XXXV	♦	Dopis otce Inira	264
XXXVI	♦	O falešném zlatě a pálení	272
XXXVII	♦	Znovu přes řeku	280
XXXVIII	♦	Vzkříšení	292
		Dodatek:	
		<i>Autarchovy oddíly a lodi hierodul</i>	297

*O druhé hodině ranní, pokud otevřeš okno, pak slyšíš
kroky větru, který už spěje probudit nový den.
Stromy ve stínu tiše šumí, stromy ve světle luny se blyští...
Vzdor vši tmě víš: té noci byl už konec předurčen.*

Rudyard Kipling

Mrtvý voják

Válku jsem do té doby nikdy nezažil, ba o ní ani obšírně nerozmlouval s nikým, kdo ano, byl jsem však mladý a věděl cosi o násilí, a tak jsem věřil, že pro mne válka bude toliko další novou zkušeností, jako pro mne novou zkušeností byla moc, již jsem třímal v Traxu, nebo útěk z Výsostného sídla.

Válka nová zkušenost není: je to nový svět. Jeho obyvatelé se od lidí liší více než Famulimus a její přátelé. Nové jsou jeho zákony, nová je dokonce jeho geografie, jelikož bezvýznamné kopečky a prohlubně jsou co do významu vyzdviženy na roveň městům. Stejně jako náš známý Urth nese obludného Ereba, Abaiu nebo Ariocho, tak světem války obcházejí monstra zvaná bitvy, jejichž buňkami jsou jednotlivci, jež jsou však nadaná vlastním životem a inteligencí a v jejichž blízkosti houstne před příchozím sít neblahých znamení.

Jedné noci jsem se probudil dlouho před úsvitem. Vše se zdálo nehybné a měl jsem strach, že se přiblížil jakýsi nepřítel a nepokoj v mé mysli zavinila jeho zlá vůle. Vstal jsem a rozhlédl se. Kopce se ztrácely ve tmě. Nacházel jsem se v hnízdě z vysoké trávy, hnízdě, které jsem si sám vydupal. Zpívali cvrčci.

Upoutalo mne cosi daleko na severu: blesk, jak jsem si pomyslel, který fialově vyšlehl přímo na obzoru. Upřeně jsem hleděl na

bod, odkud patrně vyšel. Právě když jsem si namluvil, že nešlo o nic než o zrakový klam, snad jakýsi přetrvávající účinek drogy, již mi podali v hetmanově obydlí, zahořelo kousek nalevo od bodu, kam jsem upíral oči, prudké fuchsinové světlo.

Postál jsem ještě hlídku nebo více a ona mysteriózní světla mi za to čas od času byla odměnou. Když jsem se nakonec ubezpečil, že se nacházejí velmi daleko, nepřibližují se a zřejmě ani nemění svoji četnost, činící v průměru jedno opakování za pět set úderů mého srdce, znovu jsem ulehl. A jelikož jsem se mezitím dočista probral, povšiml jsem si, že se pode mnou – velice zlehka – chvěje zem.

* * *

Když jsem se ráno vzbudil znovu, vše už ustalo. Nějakou dobu jsem za chůze svědomitě sledoval obzor, nic znepokojivého jsem však nespatriil.

Naposledy jsem vzal do úst přede dvěma dny a neměl jsem už hlad, ačkoli jsem si uvědomoval, že nejsem při síle jako obvykle. Dvakrát jsem toho dne narazil na malá hroustící se stavení, do obou vstoupil a hledal v nich potravu. Jestliže v nich kdy něco zůstalo, dávno to někdo odnesl; i krysy odtud odtáhly. U druhého domu byla studna, avšak někdy dávno do ní kdosi hodil jakousi mršinu a tak jako tak jsem se k zapáchající vodě neměl jak dostat. Kráčel jsem dál, doufaje v něco k pití a také v hůl, která by mi posloužila lépe než dosavadní sled trouchnivých klacků. O kolik snazší chůze s holí je, to jsem poznal v horách, kde mi jako opora sloužil *Terminus est*.

Kolem poledního jsem narazil na stezku, dal se po ní a za krátko uslyšel kopyta. Skryl jsem se tak, abych na stezku viděl; okamžik nato se přes vrchol nejbližšího kopce přehoupł jezdec a mihl se kolem mne. Podle letmého pohledu byl oděný ve zbroj poněkud podobnou té, jakou nosili velitelé Abdiesových dimachů, avšak jeho větrem vzduťá kápě nebyla červená, nýbrž zelená, a na

přilbě jako by měl štítek podobný štítku na čepici. Ať šlo o kohokoli, komoně měl skvostného: u tlamy se zvířeti dělal plnovous pěny a boky mělo zbrocené potem, letělo však, jako by před pouhou chvilí dopadla na zem vlaječka oznamující start závodu.

Po setkání s jedním jezdcem jsem na stezce očekával další. Neobjevili se. Dlouho jsem kráčel v poklidu, slyšel volání ptáků a všimal si četných stop zvěře. Poté (k mému nevýslovnému potěšení) stezka dospěla k brodu přes mladý potok. Tucet dlouhých kroků mě donesl k hlubšímu, klidnějšímu místu, kde potok proudil přes bílé kamínky. Před mými botami se rozprchly mřenky, vždy značící, že je voda dobrá – držela si dosud chlad horských vrcholků a vzpomínka na sníh jí dodávala sladkost. Napil jsem se, pak jsem se napil ještě a pak ještě, až se do mě více nevešlo, a poté jsem se svlékl a nedbaje chladu se vykoupal. Když jsem se umytý a oblečený vrátil na místo, kde potok křížila stezka, spatřil jsem na protější straně stopy dvou tlap, jak je tam pěkně jednu vedle druhé zanechalo zvíře, které se napojilo se skloněnou hlavou. Otiskly se přes stopy důstojníkovy komoně, každá byla veliká jako talíř a před měkkými polštářky prstů nebylo ani památky po drápech. Starý Midan, který v mých – Tekliných – dívčích letech býval strýcovým lovčím, mi jednou řekl, že smilodonové pijí jen poté, co se vrchovatě nasýtili, a že nasycení a napojení nepředstavují nebezpečí, pokud je nikdo neobtěžuje. Šel jsem dál.

Stezka se vinula zalesněným údolím a poté stoupala do sedla mezi kopci. Když jsem se blížil nejvyššímu bodu, všiml jsem si stromu o průměru dvou pídí, který jako by cosi roztrhlo v půli přibližně ve výši mých očí. Jak stojící pařez, tak skácený kmen byly na koncích roztřepené – nic, co by se podobalo hladkým zásekům po sekyře. Během dalších dvou tří leguí chůze jsem takových stromů minul několik desítek. Skáceným částem chybělo listoví a v některých případech kůra, což spolu s výmladky vyrazujícími z pařezů nasvědčovalo, že škody jsou staré přinejmenším rok, možná více.

Nakonec se stezka napojila na skutečnou cestu, o jakých jsem často slyšel, ale nikdy po žádné nešel, leda po zchátralé. Velmi se podobala staré cestě přehrazené hulány v místech, kde jsem při odchodu z Nessu ztratil doktora Talóse, Baldanderse, Jolentu a Dorkas, obestíral ji nicméně oblak prachu, který mě zastihl nepřipraveného. Ačkoli byla širší nežli většina velkoměstských ulic, nikde na ní nerostla tráva.

Neměl jsem jinou možnost než se po ní vydat – stromy kolem rostly blízko u sebe a prostor mezi nimi byl zarostlý křovisky. Vzpomínka na planoucí hulánská kopí mi zprvu nahnala strach, avšak zákon zapovídající pohyb po cestách už zde pravděpodobně neplatil, jinak by tu nevládl provoz, jaký zde očividně vládl. A když jsem za sebou zakrátko uslyšel hlasy a množství pochoduujících nohou, jen jsem se jedním dvěma dlouhými kroky vzdálil pod stromy a nepokrytě jsem procházející kolonu sledoval.

V čele jel důstojník na dobře rostlém, netrpělivě přezvykujícím grošákovi s nezkrácenými tesáky posáženými tyrkysem, aby ladily s jeho zbrojí a s jílcem majitelova končire. Pěšmo následovali antepilané těžké infanterie, muži mohutných ramen a štíhlých pasů s bezvýraznými tvářemi zbarvenými sluncem dobronzova. Jejich výzbroj tvořily tříhroté korseky, demiluny a sudlice s těžkými hlavicemi. Tato směska zbraní mě stejně jako určité odchylky v insigniích a výstroji přivedla k domněnce, že se jejich mora skládá z pozůstatků dřívějších útvarů. Pokud tomu tak bylo, pak se vojáci v bojích, jimiž jistě prošli, stali flegmatickými. Promaširovaly jich kolem mne přibližně čtyři tisíce, bez nadšení, zdráhání nebo jakékoli známky únavy. Působili nedbale, ale nikoli lajdácky, a krok zřejmě udržovali bez přemýšlení a bez námahy.

Následovaly povozy tažené hekajícími, troubícími trilofodony. Když se blížily, opatrně jsem přistoupil blíže k cestě, velkou část jejich nákladu totiž očividně tvořil proviant; mezi povozy však jeli muži v sedlech a jeden na mne zavolal, zeptal se, z jaké jsem jednotky, a pak mi nařídil, ať jdu k němu. Dal jsem se místo toho na útěk, a ačkoli jsem si byl poměrně jistý, že mezi stromy

vjet nemůže a neopustí komoně, aby mne mohl pronásledovat po svých, běžel jsem, dokud jsem se nezahlýchal.

Když jsem nakonec zůstal stát, nacházel jsem se na tiché pasece, kam listy vyzábělých stromů propouštěly nazelenalé světlo. Zem pokrývala tak tlustá vrstva mechu, až jsem měl dojem, jako bych kráčet po tlustém koberci oné skryté místnosti-obrazu, kde jsem se setkal s pánem Výsostného sídla. Na nějakou dobu jsem usedl, opíral se zády o jeden tenký kmen a naslouchal. Neozývalo se nic než mé vlastní lapání po dechu a příboj krve burácející mi v uších.

Posléze k mému vědomí pronikl třetí tón: slabé bzučení mouchy. Lemem cechovního roucha jsem si otřel tvář zbrocenou potem. Roucho už bylo žalostně obnošené a vybledlé a já si náhle připomněl, že je to týž oděv, kterým mi mistr Gurloes zahalil ramena, když jsem se stal tovaryšem, a že v něm pravděpodobně zemřu. Pot, který roucho vsáklo, se zdál chladný jako rosa a vzduch těžkl vůní vlhké zeminy.

Bzučení mouchy ustalo a znovu se rozeznělo – možná o něco naléhavěji, možná se mi tak jen jevilo díky tomu, že jsem znovu popadl dech. Maně jsem se po mouše rozhlédl a spatřil, jak se mihla v paprsku slunečního světla několik kroků ode mě, načež usedla na hnědý předmět vyčnívající zpoza jednoho z nahloučených stromů.

Bota.

Byl jsem naprosto beze zbraně. Postavit se s holýma rukama jedinému muži, obzvlášť na podobném místě, kde se nelze rozmáchnout mečem, bych se obvykle příliš nebál, uvědomoval jsem si však, že jsem ztratil mnoho sil, a zjišťoval jsem, že hladovění v člověku rovněž zničí část odvahy – nebo z ní možná jen část pohltí, takže jí na další naléhavé potřeby zbude méně.

Ať se věc měla jakkoli, natočený bokem jsem opatrně a nehlučně našlapoval, dokud jsem ho nespatriil. Ležel s rozhozenými končetinami, jednu nohu zkroucenou pod tělem a druhou nataženou. Kolem zápěstí dosud měl kožený řemínek falchionu, zbraň samotná dopadla nedaleko pravé ruky. Jednoduchá barbuta se

mu svezla z hlavy a odkutálela se krok stranou. Moucha lezla po vysoké botě, až dospěla k holé kůži těsně pod kolenem, a pak se znovu vznesla a bzučela při tom jako pilka.

Samozřejmě mi bylo jasné, že je mrtev, a zároveň s úlevou se prudce vrátil pocit osamění, o němž jsem si dosud ani neuvědomil, že zmizel. Vzal jsem muže za rameno a obrátil jej. Tělo se mu ještě nenadouvalo, avšak pach smrti, třebaže slabý, se už dostavil. Rysy mrtvému změkly jako vosková maska umístěná k ohni: již se nedalo určit, s jakým výrazem zemřel. Býval mladý a plavý – jedna z těch pohledných, hranatých tváří. Zapátral jsem po zranění, žádné však nenalezl.

Tlumok měl k tělu přitažený tak těsně, že jsem mu jej nedokázal sundat, ba ani povolit popruhy. Nakonec jsem mu z opasku vzal coutel, přeřízl je a zarazil hrot do stromu. Deku, útržek papíru, ohněm zčernalá pánev s odnímatelnou rukojetí, dvoje hrubé punčochy (velice vítané) a, co bylo nejlepší, čistý uzlíček s jednou cibulí a polovinou tmavého chleba a druhý takový s pěti proužky sušeného masa a kusem sýra.

Nejdříve jsem snědl chléb a sýr, a když jsem shledal, že nebudu s to jíst pomalu, přiměl jsem se po každém třetím soustu vstát a přecházet sem a tam. Chléb mi pomáhal tím, že jej bylo třeba usilovně žvýkat: chutnal přesně jako tvrdý chléb, jež jsme dávali pojíst klientům ve Věži matachínů, chléb, který jsem v hrstce případů ukradl, spíše z uličnictví než z hladu. Sýr byl okoralý, smrdutý a slaný, přesto však vynikající. Do té doby, jak jsem si tehdy pomyslel, jsem takový neokusil a od té doby jistě ne. Jako bych jedl život. Jídlem mi vyprahlo a zjistil jsem, jak dobře cibule uhasí žízeň tím, že podnítí slinné žlázy.

Když jsem pokročil k masu, rovněž silně nasolenému, byl už jsem dost sytý, abych si začal klást otázku, zda je nenechat na večer, a rozhodl jsem se sníst jeden kus a zbylé čtyři si schovat.

Vzduch byl od časného rána nehybný, nyní však zavanul slabý větřík, ochladil mi líce, rozechvěl listoví, zachytil papír, který jsem vytáhl mrtvému vojákovi z tlumoku, a s chřestěním jej po

mechu dohnal pod strom, kde se zachytil. Za stálého přežvykování a polykání jsem se za ním pustil a zvedl jej. Byl to dopis – muž jej patrně neměl příležitost odeslat, nebo snad dokončit. Písmo bylo hranaté a menší, než bych čekal, ačkoli drobné rozměry mohly být dány jen přáním vtěsnat na aršík, zřejmě poslední v jeho majetku, co nejvíce slov.

Milá má, jsme sto leguí severně od místa, odkud jsem ti psal naposled. Pochody byly náročné. Máme dost jídla a přes den je nám teplo, jen v noci někdy zima. Makar, o kterém jsem ti psal, onemocněl a nemusel dál s námi. Hodně dalších pak taky začalo tvrdit, že jsou nemocní, a nechali je pak pochodovat před námi, beze zbraní, s dvojitou bagáží a pod dozorem. Po Askíáncích nebylo celou dobu ani stopy a lochage nám řekl, že nám k nim pořád zbývá několik dní pochodu. Vzbouřenci nám tři noci v řadě zabíjeli strážce, dokud jsme na každý post nepostavili tři muže a nevyslali za obrannou hranici pohyblivé hlídky. První noc mě k jedné přidělili a bylo to hodně nepříjemné, bál jsem se totiž, že mě ve tmě probodne někdo z našich. Celou dobu jsem klopýtal o kořeny a slyšel, jak se u ohně zpívá:

„Kam ulehnu zítra?
Na zbrocenou zem.
Dnes pijme do jitra,
číš pošli dál všem.

Kéž unikneš střelám,
až ozve se *pal!*
Kéž kořist je skvělá
a svorní jsme dál.

Číš pošli dál všem,
než zbrotí se zem.“

Samozřejmě jsme nikoho nezahlédli. Vzbouřenci si podle svého vůdce říkají vodalariové a jsou to údajně lítí bojovníci. Navíc dobře placení, s askiánskou podporou...

Živý voják

Rozečtený dopis jsem odložil a zahleděl se na muže, který jej napsal. Střelám neunikl: hleděl teď na slunce modrýma očima bez lesku, s jedním okem téměř zamhouřeným a druhým dokořán.

Na Spár jsem měl pomyslet dávno předtím, avšak nepomyslel. Nebo jsem snad myšlenku na něj potlačil, protože jsem chtěl mrtvého honem okrást o zásoby z tlumoku a ani mě nenapadlo spoléhat na možnost, že by zachránci navráťivšímu jej k životu mohl ze svého jídla nabídnout. Nyní, při zmínce o Vodalovi a jeho následovnicích (o nichž jsem byl přesvědčen, že by mi pomohli, kdybych je jenom svedl najít), jsem si na Spár vzpomněl okamžitě a vytáhl jej. Na letním slunci jako by jiskřil, nejjasněji, jak jsem jej bez safírového pouzdra kdy viděl. Muže jsem se jím dotkl a pak, veden nevím jakou pohnutkou, mu jej vložil do úst.

Když ani to k ničemu nevedlo, uchopil jsem Spár mezi palec a ukazovák a zatlačil jeho hrot do měkké kůže na čele mrtvého. Muž se nepohnul ani nenadechl, vytanula však krůpěj krve, čerstvé a lepkavé jako krev živého, a potřísnila mi prsty.

Stáhl jsem se, otřel si ruku listím a byl bych se znovu začel dopisu, kdyby mi nepřišlo, že jsem opodál uslyšel prasknout větvičku. Chvilí jsem se nemohl rozhodnout, zda se ukrýt, utéct, či bojovat. První však mělo pramalou naději na úspěch a druhého

už jsem měl dost. Zvedl jsem mužův falchion, zahalil se do roucha a vestoje čekal.

Nikdo nepřišel – přinejmenším nikdo, koho bych viděl. Vítr tiše povzdychával v korunách. Moucha se zřejmě vytratila. Snad jsem předtím nezaslechl nic než jelena hopsajícího ve stínech. Už jsem beze zbraní vhodných k lovu urazil takovou dálku, že lov vůbec nepřišel na mysl jako možnost. Nyní jsem prozkoumal falchion a přistihl se při myšlence, že bych raději luk.

Cosí se za mnou pohnulo a já se ohlédl.

Byl to voják. Zdálo se, že jej zachvátil třas – kdybych nebyl viděl jeho ostatky, myslel bych si, že umírá. Třásl se mu ruce a v hrdle mu chrčelo. Sehnul jsem se a sáhl mu na tvář. Byla stejně chladná jako dosud a mne se zmocnila potřeba rozdělat oheň.

V tlumoku sice k jeho zažehnání nic neměl, věděl jsem však, že si takovou výbavu každý voják nést musí. Prohledal jsem mu kapsy a našel několik aesů, závěsný ciferník k určování času a pazourek s ocílkou. Klestí tu pod stromy ležela hojnost – hrozilo nebezpečí, že je zapálím všechno. Rukama jsem odhrnul holé místo, navršíl pohrabky doprostřed, zapálil je a následně sesbíral několik práchnivých větví, nalámal je a na oheň přiložil.

Plál nad má očekávání jasně – den se nachýlil, zbývalo málo do tmy. Pohlédl jsem na mrtvého. Ruce už se mu netřáslly; byl tiše. Tvář jako by teď měl teplejší, jistě mu ji však zahřál jen oheň. Kravavá skvrnka na čele téměř zaschla, zřejmě však zachytila světlo skomírajícího slunce a rozzářila se tak, jak by snad zářil jakýsi šarlatový drahokam, rubín barvy holubí krve vypadlý z truhly s pokladem. Náš ohniček sice čadil málo, ta trocha kouře se mi však jevila vonná jako kadidlo a stejně jako dým z kadidla stoupala přímo vzhůru, až se ztrácela v houstnoucím šeru. Připomínala mi cosi, co jsem si tak docela nevybavoval. Oklepal jsem se, posbíral další dřevo a lámal a vršil je, dokud jsem nenabyl dojmu, že hromada vydrží přes noc.

Večery zde v Óreithýi nebyly zdaleka tak chladné jako v horách, ba ani v oblasti kolem jezera Diuturna, a deka nalezená

v tlumoku mrtvého se mi tak sice připomněla, nejevila se mi však potřebná. Prací jsem se zahřál, snědené jídlo mi dodalo sil a nějakou dobu jsem za soumraku rázoval sem a tam, rozháněje se falchionem, pokud taková bojovná gesta právě odpovídala mým myšlenkám. Dbal jsem však na to, abychom mrtvý a já zůstali na opačných stranách ohniště.

Vzpomínky mi odjakživa tanou na mysli s téměř přeludnou ostrostí, což jsem v této kronice uvedl již mnohokrát. Oné noci jsem cítil, že bych v nich mohl zabloudit navěky a místo čáry tak svůj život proměnit v kruh, přičemž jsem se tomuto pokušení pro jednou nebránil, nýbrž si v něm liboval. Nahrnulo se na mne vše, co jsem vám popsal, a tisíce další skutečnosti k tomu. Spatřil jsem Eatovu tvář a jeho pihovaté ruce ve chvíli, kdy se chtěl mezi mřížemi protáhnout branou nekropole, a bouři, již jsem jednou sledoval, jak se svíjí a bije kolem sebe blesky, nabodnutá na věže Citadely; cítil jsem, jak mi po tváři stéká tehdejší déšť, mnohem chladnější a svěžejší než ranní pohár v našem refektáři. Dorkasin hlas mi zašeptal do uší: „Sedím za sklem... podložky a kříž. Co uděláš? Přivoláš Erínye, aby mě zahubily?“

Ano. Ano, vskutku, přivolal bych je, kdybych mohl. Být Hethorem, přivolal bych je z jakési hrůzy mimo tento svět, ty ptáky s hlavami babizen a zmijími jazyky. Na můj pokyn by vymlátili les jako pšenici a svými ohromnými perutěmi by srovnali se zemí celá města... a přece, kdybych tu možnost měl, bych se na poslední chvíli objevil, Dorkas zachránil a poté, místo abych se chladně dal na odchod tak, jak si v dětství všichni přejeme, když nám milovaná osoba způsobí jakési domnělé příkoří a my ji v představách zachráníme a ponížíme, bych ji zvedl v náručí.

Tehdy poprvé jsem myslím naznal, jak strašné pro ni muselo být vyvolání zpět – skonala ještě v málem dětském věku a byla mrtvá tak dlouho.

Toto pomyšlení mi připomnělo mrtvého vojáka, jehož proviant jsem snědl a jehož meč jsem nyní držel, a tak jsem znehybněl a naslouchal, zda se nadechne nebo pohne. Do světů vzpomínek jsem

se však zatoulal natolik, že jsem měkkou lesní půdu pod nohama považoval za prst z hrobu, jež ve Vodalových službách znesvětil Jezevec Hildegryn, že byl šepot listoví šumem cypřišů v naší nekropoli a šustěním šarlatových růží a že jsem naslouchal, marně naslouchal, až se ozve dech mrtvé, již Vodalus vyzdvihl na provaze uvázaném jí pod rukama, vyzdvihl v bílém rubáši.

Nakonec mne zburcovalo skřehotání lelka. Připadalo mi, že vidím, jak na mne zírá vojákova bílá tvář: obešel jsem oheň, hledal jsem, dokud jsem nenalezl deku, a mrtvolu jsem do ní zahalil.

Dorkas, jak jsem nyní pochopil, patřila k oné ohromné (možná vzezrahující) skupině žen, které nás zradí – a k onomu zvláštnímu typu, který nás nezradí pro jakéhosi soudobého soka, nýbrž pro vlastní minulost. Tak jako Morwenna, již jsem popravil v Saltu, jistě otráвила manžela a dítě proto, že si vzpomínala na dobu, kdy byla svobodná a snad ještě i panna, tak mne Dorkas opustila proto, že jsem neexistoval (že jsem se, jak byla v podvědomí jistě přesvědčená, neobtěžoval existovat) v oněch dobách předcházejících záhubě, jež ji postihla.

* * *

(Také pro mne jde o zlaté časy. Vzpomínku na neotesaného, laskavého chlapce, který mi do cely nosil knihy a květy, jsem si jistě hýčkala z velké části proto, že jsem v něm našla poslední lásku před záhubou, záhubou, která, jak se mi v onom vězení vyjevilo, nepřišla ani ve chvíli, kdy přese mě přehodili tapiserii a ztišili tím můj výkřik, ani při mém příchodu do Staré Citadely v Nessu, ani když za mnou třesly dveře cely, dokonce ani ve chvíli, kdy jsem se koupala ve světle, jaké na Urthu nikdy nezasvitne, a cítila, jak se proti mně bouří vlastní tělo, nýbrž ve chvíli, kdy jsem si po hrdle přejela čepelí mastného kuchyňského nože, který přinesl, chladnou a milosrdně ostrou. Možná takové časy někdy prožívá každá z nás a z vůle Čaitanjovy se za své činy každá ztracujeme. Lze nás však až tak nenávidět? Lze k nám vůbec cítit nenávisť? Ne dokud

si ještě vzpomínám na jeho polibky na prsou, při nichž – na rozdíl od Afrodisia a také onoho mladíka, synovce chiliarchy u Společníků – nevdechoval s cílem okusit parfém mého těla, nýbrž po mém těle skutečně hladověl. Pozorovalo nás cosi? Mezitím ze mne pojedl. Probuzena vzpomínkou pozdvihám ruku a vískám mu vlasy.)

* * *

Spal jsem dlouho, zahalený do roucha. Kdo přestojí protivenství, tomu je Příroda vynahradí tím, že se mu menší nepříjemnosti, na něž by lidé žijící snazší život reptali, jeví téměř jako pohodlí. Než jsem vstal se vším všudy, nejdříve jsem se několikrát probudil a blahopřál si při pomýšlení, jak jednoduše jsem tuto noc přestál ve srovnání s těmi, které mi bylo snášet v horách.

Nakonec mne probralo sluneční světlo a zpívající ptáci. Voják se na protější straně našeho vyhaslého ohniště zavrtěl a domnívám se, že něco zamumlal. Vztyčil jsem se do sedu. Deku v noci odhodil a ležel tváří k obloze. Měl ji bledou, s vpadlými lícemi: pod očima se nacházely temné stíny a od úst vybíhaly hluboké vrásky. Avšak byla to živoucí tvář. Oči měl doopravdy zavřené a v nosních dírkách mu ševalil dech.

Chvilí jsem byl v pokušení dát se na útěk, než se probudí. Stále jsem měl jeho falchion – už už jsem mu jej vracel a pak jsem si jej vzal nazpět v obavách, aby jím na mne nezaútočil. Jeho coustel stále trčel ze stromu a připomínal mi Agiinu zahnutou dýku v okenici Kasdoina domu. Zastrčil jsem mu jej nazpět do pochvy u pasu, veden v prvé řadě zahanbujícím pomýšlením, že bych se bál někoho, kdo má nůž, když jsem ozbrojen mečem.

Zatřepotala se mu oční víčka a já ustoupil, veden vzpomínkou na to, jak se Dorkas jednou po probuzení vyděsila, že se nad ní skláním. Aby se má postava nejevila temná, rozhalil jsem roucho a odkryl tak paže a hrud', osmahlé mnoha slunnými dny. Slyšel jsem ševlení jeho dechu, a když přešlo ze spánku v bdění, jevil se mi to téměř stejně zázračné jako přechod ze smrti k životu.

S očima prázdnýma jako dítě se zvedl do sedu a rozhlédl se. Rty se mu pohybovaly, splývaly z nich však jen nesmyslné zvuky. Promluvil jsem na něj a snažil se o přátelský tón. Naslouchal, zřejmě mi však nerozuměl a mně se připomnělo, jak zmatený byl hulán, jehož jsem oživil na cestě k Výsostnému sídlu.

Byl bych mu rád nabídl vodu, žádnou jsem však neměl. Místo toho jsem vytáhl kus soleného masa, které jsem mu vzal z tlumoku, rozlomil jej a podělil se o ten.

Žvýkal a zřejmě se mu udělalo o trochu lépe. „Vstaň,“ řekl jsem. „Musíme najít něco k pití.“ Vzal mě za ruku a nechal se ode mne vytáhnout na nohy, sotva se na nich však držel. Oči, zprvu tak klidné, zbystřily a současně je zachvátil nepokoj. Jevilo se mi, že má strach, aby se na nás stromy nevrhly jako smečka lvů, coutel však netasil ani se nepokusil získat nazpět falchion.

Když jsme ušli tři nebo čtyři kroky, zavrával a málem upadl. Poskytl jsem mu jako oporu svoji paži a společně jsme lesem zamířili na cestu.

♦ III ♦

Prachem

Nevěděl jsem, zda máme postupovat na sever, nebo na jih. Kdesi na severu měla ležení askiánská armáda a bylo možné, že pokud se někdy příliš přiblížíme frontovým liniím, připleteme se do nějakého bleskového manévru. Čím více na jih bychom však zašli, tím nepravděpodobnější bylo, že najdeme někoho, kdo nám pomůže, a tím pravděpodobnější, že budeme zadrženi jako dezertéři. Nakonec jsem se obrátil k severu – vedl mne bezesporu hlavně zvyk a dodnes s jistotou nevím, zda jsem udělal dobře, či zle.

Cesta už oschla od rosy a na prašném povrchu nebyla znát jediná šlápěj. Vegetace po obou stranách byla do vzdálenosti tří či čtyř kroků jednolitě šedá. Z lesa jsme brzy vyšli. Cesta se klikatila z kopce a přes most sklenutý nad říčkou v nejnižším místě kamenitého údolí.

Zde jsme z cesty sešli a sestoupili k vodě, kde jsme se napili a omyli si tváře. Neholil jsem se od chvíle, kdy jsem se obrátil zády k jezeru Diuturna; když jsem vojákovi bral z kapsy pazourek a ocílku, na břítvu jsem sice nenarazil, přesto jsem se jej však osmělil zeptat, zda ji nemá.

Zmiňuji tuto nicotnou příhodu proto, že tehdy zřejmě poprvé porozuměl, co mu říkám. Přikývl a zpod kroužkové košile vytáhl

jednu z oněch čepelí používaných na venkově, břitev, které tamní kováři brousí z polovic starých volských podkov. Přiostril jsem ji úlomkem brousku, který jsem měl dosud při sobě, obtáhl ji o vrchní část boty a zeptal se jej, zda má mýdlo. Pokud měl, neporozuměl mi a po chvíli znovu usedl na kámen, odkud mohl hledět do vody. Velice mi tím připomínal Dorkas. Toužil jsem se jej vyptat na planiny Smrti, vyzvědět vše, co si vybaví o onom čase, který je snad temný toliko pro nás. Jen jsem si však umyl tvář chladnou vodou z říčky a oškrábal si líce a bradu, jak nejlépe šlo. Když jsem vojákovu břitvu uložil do pochvy a pokusil se mu ji vrátit, působil, jako by nevěděl, co s ní dělat, a tak jsem si ji nechal.

Zbytek dne jsme z větší části strávili chůzí. Několikrát nás někdo zastavil a vyptával se; častěji jsme my zastavovali druhé a vyptávali se jich. Postupně jsem vypiloval následující lež: jsem liktorem občanského soudce patřícího k autarchovu doprovodu, tohoto vojáka jsme našli na cestě a pán mi nařídil zajistit, aby o něj bylo postaráno. Nemluví, a tak nevím, k jaké jednotce patří. Poslední bod odpovídal pravdě.

Křížili jsme další cesty a někdy se po nich vydávali. Dvakrát jsme dospěli k velkým táborům, kde byly ve stanových městech ubytovány desetitisíce vojáků. Ti, kdo tam pečovali o nemocné, mi v obou případech řekli, že pokud by můj společník krvácel, rány by mu ovázali, avšak v daném stavu za něj zodpovědnost přijmout nemohou. Při druhém rozhovoru už jsem se neptal, kde najdeme pelerínky, nýbrž jen prosil, ať mě odkážou na místo, kde bychom mohli složit hlavu. Byla téměř noc.

„Tři leguy odsud je lazaret, kde by vás mohli přijmout.“ Můj informátor nás oba přejel pohledem a vypadal, že se mnou soucítí téměř stejnou měrou jako s mlčky a omráčeně stojícím vojákem. „Jděte na západ a na jih, dokud vpravo nenarazíte na cestu mezi dvěma velkými stromy. Bude asi zpola tak široká jako ta předchozí. Dejte se po ní. Jste ozbrojený?“

Zavrtěl jsem hlavou: vojákovi jsem mezitím jeho falchion vrátil do pochvy. „Meč jsem byl nucen ponechat pánovým

služebníkům – nesvedl bych ho nést a zároveň dbát o svého svěřence.“

„V tom případě si dávejte pozor na divou zvěř. Bylo by lepší mít nějakou střelnou zbraň, nic vám ale dát nemůžu.“

Chystal jsem se k odchodu, zadržel mě však rukou na rameni.

„V případě napadení ho opusťte,“ řekl. „A pokud ho z nezbytí vážně opusťte, zbytečně si to nevyčítejte. Už jsem takové případy zažil. Nejspíš se nezotaví.“

„Už se zotavil,“ odpověděl jsem mu.

Zůstat nám onen muž sice nedovolil ani mi nezapůjčil zbraň, poskytl nám však něco k snědku a na odchodu jsem měl po nějaké době lepší náladu. Nacházeli jsme se v údolí a vrcholy na západě se už nejméně před hlídkou zvedly tak, že zakryly slunce. Kráčel jsem vojákovi po boku a shledal, že jej už dále nemusím držet za paži. Mohl jsem jej pustit a on se mnou stále držel krok jako přítel. Ve tváři vlastně nebyl jako Jonáš, který ji měl dlouhou a úzkou, avšak když jsem vojáka v jednu chvíli spatřil z profilu, zahlédl jsem v něm cosi, co Jonáše připomínalo tak, až jsem měl téměř pocit, že vidím ducha.

* * *

Šedá cesta byla ve světle měsíce zelenavě bílá, stromy a křoviny po stranách se jevily černé. Za chůze jsem se rozpovídal. Zčásti, přiznávám, za to mohlo ryzí osamění, vedly mne však i další důvody. Nesporně existují zvířata, třeba alzabo, která útočí na lidi jako lišky na drůbež, slyšel jsem však, že mnohá další prchnou, jsou-li na přítomnost lidí včas upozorněna. Zároveň jsem si říkal, že budu-li s vojákem hovořit jako s kterýmkoli jiným mužem a uslyší nás osoby chovající zlé úmysly, bude pro ně obtížnější se dovtípit, že se jim voják sotva postaví na odpor.

„Vzpomínáš si na včerejší noc?“ začal jsem. „Spal jsi opravdu tvrdě.“

Odpovědi jsem se nedočkal.

„Možná jsem ti to nikdy neřekl, ale mám schopnost vybavit si zpětně cokoli. Ne vždy mi okamžitě naskočí, co chci, nic však nezmizí. Některé vzpomínky, abys rozuměl, jsou jako uprchlí klienti bloudící žalářem. Nemůžeš je vždy předvést na požádání, nikam však nezmizí, nemají možnost utéct.

Když se nad tím však zamyslím, není to tak docela pravda. Čtvrté a nejhlubší podlaží našeho žaláře je opuštěné – klientů nikdy není ani tolik, aby naplnili horní tři, a třetího se mistr Gurloes možná také jednou vzdá. Dodnes ho necháváme otevřené jen kvůli šílencům, za nimiž nikdy žádná úřední osoba nechodí. Ve vyšších podlažích by hlukem rušili ostatní. Ne že by byli hluchí všichni, samozřejmě. Některí jsou tam mlčenliví jako ty.“

Ani teď jsem se nedočkal odpovědi. V měsíčním světle jsem nepoznával, zda mne voják vnímá, vzpomněl jsem však na břitvu a vytrval.

„Já jednou zašel i dál. Míněno dál než do čtvrtého podlaží. Míval jsem psa a nechával jsem ho tam, ale utekl mi. Vydal jsem se za ním a našel jsem tunel, který z našeho žaláře vedl pryč. Nakonec jsem vylezl z rozbitého piedestalu na místě zvaném Atrium času. Bylo tam plno slunečních hodin. Setkal jsem se tam s mladou ženou, popravdě řečeno krásnější než kdokoli, s kým jsem se setkal od té doby – kouzelnější než Jolenta, řekl bych, ačkoli v jiném ohledu.“

Voják nic neříkal, cosi mi však prozradilo, že mne slyší – snad šlo o pouhý lehký pohyb hlavy zahlédnutý koutkem oka.

„Jmenovala se Valérie a byla myslím mladší než já, ačkoli působila starší. Měla tmavé kadeřavé vlasy jako Tekla, k nim však i tmavé oči. Tekliny byly fialkové. Měla nejjemnější pleť, jakou jsem kdy viděl, podobnou tučnému mléku smísenému se šťávou granátových jablek a jahod.

Chtěl jsem však mluvit o Dorkas, ne o Valérii. Dorkas je také kouzelná, ačkoli velmi štíhlá, téměř jako dítě. Tvář má jako nějaká pari a pleť posetou pihami jako šupinkami zlata. Než se ostříhala, mívala dlouhé vlasy. Vždy v nich nosila květy.“

Znovu jsem se odmlčel. Dosud jsem v povídání o ženách pokračoval, protože zřejmě upoutalo jeho pozornost. Nyní jsem si nebyl jist, zda stále naslouchá, nebo nikoli.

„Před odchodem z Traxu jsem Dorkas navštívil. U ní v pokoji, v hostinci jménem Kachní hnízdo. Byla v posteli, nahá, příkrývku však neodložila, jako bychom se spolu nikdy nevyspali – přitom jsme společně ušli a ujeli velkou dálku, tábořili na místech, kde ničí hlas nezazněl od okamžiku, kdy se vynořila z moře, a stoupali do kopců, po nichž do té doby kráčelo pouze slunce. Nyní mě opouštěla, já opouštěl ji a ani jeden jsme si doopravdy nepřáli, aby tomu bylo jinak, ačkoli se Dorkas nakonec zalekla a požádala mě, ať s ní přeje jen jdu.

Řekla mi, že podle ní vládne Spár nad časem stejně, jako zrcadla otce Inira údajně vládnou nad vzdáleností. Tehdy jsem té poznámce nepřikládal větší váhu – asi se dá říct, že nejsem příliš inteligentní a do filozofa mám daleko –, nyní se mi však jeví zajímavá. Dorkas mi řekla: „Když jsi přivedl nazpět k životu toho hulána, bylo to tím, že mu Spár překroutil čas do okamžiku, kdy byl ještě naživu. Když jsi napůl vyléčil rány svému příteli, tak díky tomu, že Spár tu chvíli přiohnul k jiné, kdy už zbývalo málo k zahojení.“ Tobě to zajímavé nepřijde? Chvíli poté, co jsem tě bodl Spárem do čela, jsi vydal zvláštní zvuk. Myslím, že to mohlo být tvé smrtelné zachroptění.“

Čekal jsem. Voják nic neřekl, znenadání jsem však ucítil na rameni jeho ruku. Dosud jsem mluvil téměř lehkomyšlně; jeho dotyk mi připomněl, jak jsou má slova vážná. Pokud odpovídala pravdě, nebo se jí byt jen vzdáleně blížila, zahrával jsem si se silami, jimž jsem nerozuměl o nic více, nežli by Kasdoin syn, kterého jsem se pokusil učinit svým, rozuměl obrovskému prstenu, jenž jej připravil o život.

„V tom případě se není co divit, že jsi jako omráčený. Pohybovat se časem nazpět musí být úděsné, a překonat pozpátku smrt ještě úděsnější. Málem bych řekl, že to bude jako znovu se narodit, patrně to však bude mnohem horší, jelikož malé děti žijí

již v matčině lůně.“ Zaváhal jsem. „Já... myslím Tekla... jsem dítě nikdy neměla.“

Snad to bylo jen tím, že jsem myslel na jeho zmatek, shledal jsem však, že jsem sám zmatený natolik, až sotva vím, kdo jsem. Nakonec jsem přihloupě řekl: „Omluv mě. Když jsem unavený nebo když někdy téměř usínám, mám blízko k tomu, aby se ze mě stal někdo jiný.“ (Při těch slovech sevření mého ramene kdovíproč zesílilo.) „Je za tím dlouhý příběh, který se tě nijak netýká. Chtěl jsem říct, že v Atriu času vedlo vyvrácení piedestalu k tomu, že jsou ciferníky vychýlené a jejich gnómony už neukazují správně, a jak jsem slyšel, hlídky dne se v takovém případě zastaví nebo každý den nějakou dobu běží pozpátku. Máš u sebe kapesní ciferník, takže víš, že aby ukazoval správně, musíš gnómon namířit ke slunci. Slunce zůstává nehybné, zatímco Urth kolem něho tančí, a díky tomuto tanci umíme měřit čas, tak jako hluchý člověk může stále vytukat rytmus tarantely díky tomu, že sleduje pohupování tanečníků. Co kdyby se však do tance dalo Slunce samo? Také v tom případě by se pochod okamžiků mohl zvrátit v ústup.

Nevím, zda věříš v Nové Slunce – nevím jistě, zda jsem v něj kdy věřil já. Bude-li ale někdy existovat, bude novým příchodem Smiřitele, a Smiřitel a Nové Slunce tak jsou jen dvě jména stejné osoby a můžeme se ptát, proč má být Novým Sluncem nazývána. Co myslíš? Nemůže to být pro schopnost pohybovat časem?“

Tehdy jsem vskutku zakusil pocit, jako by sám čas zůstal stát. Kolem nás se temně a mlčky tyčily stromy, noc osvěžila vzduch. Nenapadalo mě, co ještě dodat, a mluvit nesmysly jsem se styděl, něco mi totiž říkalo, že voják všem mým slovům pozorně naslouchal. Před námi jsem spatřil dvě borovice s mnohem tlustšími kmeny, než měly všechny ostatní podél cesty, a bledou bílo-zeleňou stezku vinoucí se mezi nimi. „Tudy!“ zvolal jsem.

Když jsme k nim však došli, musel jsem vojáka popadnout za ramena a nasměrovat, aby mě vůbec následoval. Všiml jsem si v prachu tmavého stříkance, sehnul jsem se a dotkl se jej.

Byla to sražená krev. „Jsme na správné cestě,“ řekl jsem vojá-
kovi. „Chodí tudy s raněnými.“

♦ IV ♦

Horečka

Nejsem s to říct, jak daleko jsme došli ani nakolik pokročila noc, než jsme dospěli do cíle. Víím, že jsem určitou dobu poté, co jsme sešli z hlavní cesty, začal klopýtát a že se mi klopýtání stalo jakousi chorobou: tak jako někteří nemocní nemohou přestat s kašlem a jiní nemohou uklidnit třas rukou, já vždy zakopl a po několika krocích zakopl znovu a pak znovu. Aby mi špička levé boty nezadrhala o pravou patu, nesměl jsem myslet na nic jiného, a soustředil se mi nedařilo – myšlenky se mi rozbíhaly při každém kroku.

Po obou stranách stezky se mihotaly světlušky, a jelikož jsem dlouho předpokládal, že světla před námi jsou jen další hmyz tohoto druhu, nepřidal jsem do kroku. Pak, z mého pohledu velmi náhle, jsme se ocitli pod jakousi střechou zahalenou ve stínech, kde muži a ženy se žlutými lampami chodili sem a tam mezi dlouhými řadami kavalců zakrytých plachtami. Ujala se nás žena v oděvu, který jsem pokládal za černý, a zavedla nás jinam, na místo s křesly z kůže a rohoviny a ohněm hořícím v kovovém koši. Tam jsem uviděl, že její šat je šarlatový. Též měla nasazenou šarlatovou kápi a já ji na okamžik považoval za Cyriaku.

„Váš přítel je na tom moc zle, že ano?“ řekla. „Víte, co mu je?“

A voják zavrtěl hlavou a odpověděl: „Ne. Ani pořádně nevím, co je zač.“

Ohromením jsem se nezmohl na slovo. Vzala mne za ruku, pak ji pustila a vzala za ruku vojáka. „Má horečku. Vy také. Teď, když nastala letní vedra, máme nemocných den ode dne víc. Měli jste si převářet vodu a co nejlépe se vystříhat vši.“

Obrátila se na mne: „Vy navíc máte hodně škrábanců a některé se zanítily. Odštěpky kamene?“

Dostal jsem ze sebe: „Já na tom zle nejsem. Vedu vám svého přítele.“

„Jste na tom zle oba a řekla bych, že jste se přivedli navzájem. Pochybuji, že byste se sem jeden bez druhého dostali. Máte to od kamenných odštěpků? Od nějaké nepřátelské zbraně?“

„Od úlomků kamene, ano. Od zbraně v rukou přítele.“

„To je prý nejhorší – palba z vlastních řad. Ale hlavní problém je ta horečka.“ Zaváhala a přejela pohledem z vojáka na mne a zase nazpět. „Ráda bych vás hned uložila do postele, ale nejdřív se budete muset vykoupat.“

Zatleskáním povolala statného muže s vyholenou hlavou. Uchopil nás oba za paži a vedl nás pryč, pak se ovšem zastavil, zvedl mě a dál mě nesl tak, jako jsem já nesl malého Severiána. Za krátkou chvíli jsme byli nazí a seděli jsme v kameny nahřáté tůni. Statný muž nás ještě ošplíchl a pak nás postupně nechal vylézt a ostríhal nás nůžkami. Poté jsme na nějakou dobu osaměli naložení v koupeli.

„Už mluvíš,“ řekl jsem vojákovi.

Ve světle lamp jsem viděl, jak přikývl.

„Tak proč jsi nemluvil cestou sem?“

Zaváhal a trochu se ošil v ramenou. „Hodně mi toho táhlo hlavou a ty jsi taky nemluvil. Vypadal jsi hrozně unavený. Jednou jsem se tě zeptal, jestli nebude lepší zastavit, ale nic jsi na to neřekl.“

Odpověděl jsem: „Mně se to jevilo jinak, možná však máme oba pravdu. Vzpomínáš si, co se stalo, než jsem se objevil?“

Následovala další odmlka. „Ani si nevzpomínám, jak ses objevil. Šli jsme po temné stezce a tys byl vedle mě.“